

RABHADH

CAITHFEAR an Ceistpháipéar seo a chur ar ais le do fhreagarleabha(i)r ag deireadh an Scrúdaithe, nó caillfear marcanna.

Scríobh do Scrúduithe anseo ⇒

Coimisiún na Scrúduithe Stáit

SCRÚDÚ NA hARDTEISTIMÉIREACHTA, 2011

DÉ CÉADAOIN 22 MEITHEAMH 2011 – MAIDIN 9.30 – 12.00

EACNAMAÍOCHT – GNÁTHLEIBHÉAL
(400 marc)

Freagair **sé** cheist as Roinn A agus **ceithre** cheist as Roinn B.
Tabharfar creidiúint as freagairt shoiléir ghonta agus as ord slachtmhar an ábhair.

ROINN A (100 marc)

Freagair **sé** cinn de na **naoi** gceist le freagraí gearra sna spásanna atá ann dóibh.

ROINN B (300 marc)

Freagair **ceithre** cheist.

Scríobh na freagraí i do fhreagarleabha(i)r.

Ná scríobh freagraí Roinn B ar an gceistpháipéar seo.

Tá na ceisteanna ar fad ar aon mharc (75 mharc).

Tabhair faoi deara go bhfuil fo-ranna sna ceisteanna.

**NÁ DEARMAD AN CEISTPHÁIPÉAR SEO A THABHAIRT AR AIS
LEIS AN/NA (bh)FREAGARLEABHA(I)R A ÚSÁIDEADH CHUN NA CEISTEANNA
I ROINN B A FHREAGAIRT**

ROINN A (100 marc)

Freagair **sé** cinn de na **naoi** gceist le freagraí gearra sna spásanna atá ann dóibh.

1. Líon isteach na focail atá in easnamh sna spásanna thíos agus comhlánaigh ainmneacha na n-eagraíochtaí.

(i) GNBS (*NAMA*): An Ghníomhaireacht _____ um _____ Sócmhainní.

(ii) BCE (*ECB*): _____ Ceannais _____.

(iii) CAI (*IMF*): An Ciste _____ _____.

(16 mharc)

2. Ainmnigh an córas geilleagrach (**Geilleagar Saorfhiontraíochta, Geilleagar Measctha** nó **Geilleagar Lárphleanáilte**) is mó is dócha lena mbaineann gach ráiteas díobh seo thíos:

	RÁITEAS	CÓRAS GEILLEAGRACH
(i)	Baint an-mhór ag an rialtas leis an ngeilleagar.	
(ii)	Déanann córas an mhargaidh cinneadh faoi cad a tháirgtear.	
(iii)	Déanann an earnáil phoiblí agus an earnáil phríobháideach araon an táirgeacht.	

(16 mharc)

3. Luaigh buntáiste eacnamaíoch **amháin** agus míbhuntáiste eacnamaíoch **amháin** a d'fhéadfadh a bheith ag baint le táillí coláistí tríú leibhéal dá dtabharfaí isteach iad.

Buntáiste eacnamaíoch amháin: _____

_____

Míbhuntáiste eacnamaíoch amháin: _____

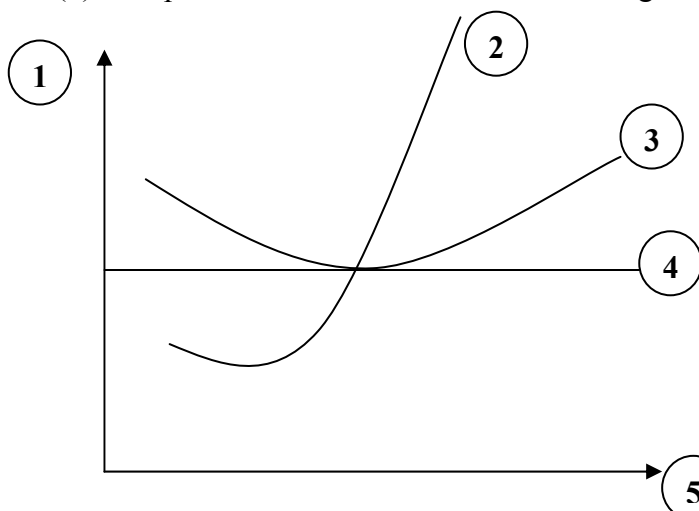
_____

(16 mharc)

4. Sa léaráid thíos taispeántar cothromaíocht fhadtréimhseach gnólachta in Iomaíocht Fhoirfe.

(a) Ainmnigh **gach ceann** de na línte **1 go 5**. Úsáid an freagarbhosca a chuirtear ar fáil.

(b) Taispeáin ar an léaráid an t-**aschur** a tháirgfídh an gnólacht i gcothromaíocht (úsáid lipéad **Q₁**).

Freagarbhosca

Uimhir	Ainm
1.	
2.	
3.	
4.	
5.	

(16 mharc)

5. Maidir leis na **bacainní ar thrádáil** seo a leanas, meaitseáil an bhacainn leis an míniú ceart. (Tá freagra amháin déanta cheana mar léiriú ar a bhfuil le déanamh.)

Bacainn	Míniú
A. Bacainní riaracháin	1. Íocaíocht le lucht onnmhairithe chun costais táirgthe a laghdú.
B. Trádbhac	2. Teorainn le cainníocht na n-earraí a allmhairítear.
C. Cuóta	3. Rialacha / rialacháin a bhaineann le hallmhairí.
D. Fóirdheontas	4. Cáin ar allmhairí.
E. Taraif	5. Cosc iomlán ar allmhairí.

BACAINN →	A	B	C	D	E
MÍNIÚ →				1	

(16 marc)

6. Mínigh an téarma **earra eacnamaíoch**. Cuir ciorcal timpeall ar an **dá** shampla d'earraí eacnamaíocha ón liosta seo thíos.

Míniú: _____
 _____

Ná cuir ciorcal timpeall ar níos mó ná **dhá cheann** díobh:

Áilleacht   **Gluaisteáin**   **Bia**   **Éirim aigne**

(17 marc)

7. Bíonn tionchar ag roinnt de na tosca a shonraítear thíos ar **éileamh tomhaltóirí ar earra**. Scríobh **FÍOR** nó **BRÉAGACH** tar éis gach abairte díobh seo a leanas.

	ABAIRT	FÍOR nó BRÉAGACH
(i)	Praghas an earra féin.	
(ii)	An costas a bhaineann le táirgeadh an earra.	
(iii)	An staid ar a bhfuil teicneolaíocht na táirgeachta.	
(iv)	Ioncam an tomhaltóra.	

(17 marc)

8. Ceann de na haidhmeanna eacnamaíocha atá ag Rialtas na hÉireann faoi láthair ná laghdú a dhéanamh ar Chaiteachas Reatha an Rialtais.

Luaigh **trí cinn** eile d'aidhmeanna eacnamaíocha an Rialtais.

- (i) _____
 (ii) _____
 (iii) _____

(17 marc)

9. Má tá **Ioncam Náisiúnta (Y) = C + I + G = €2,400m**, ríomh an tIoncam Náisiúnta más ionann onnmhairí (**X**) agus €300m, agus más ionann allmhairí (**M**) agus €200m. (Taispeáin do chuid oibrithe go léir.)

OIBRITHE	FREAGRA
	€ _____

(17 marc)

Ná dearmad an ceistpháipéar seo a thabhairt ar ais leis an/na (bh)freagarleabha(i)r a úsáideadh chun na ceisteanna i Roinn B a fhreagairt

ROINN B (300 marc)

Freagair **ceithre** cheist.

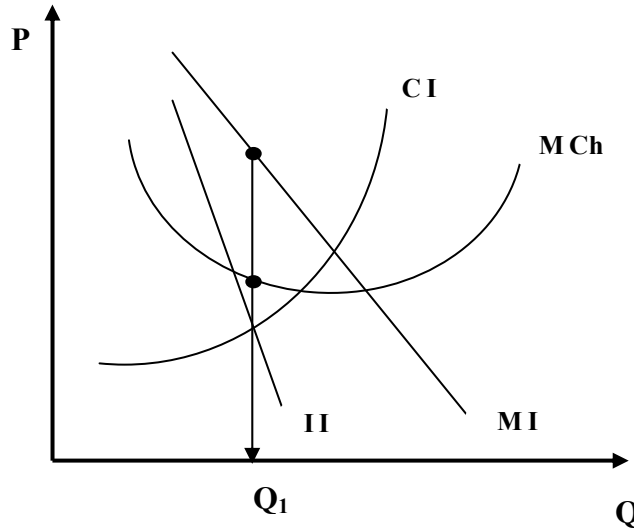
Scríobh na freagraí i do fhreagarleabha(i)r.

Ná scríobh freagraí do Roinn B ar an gceistpháipéar seo.

Tá na ceisteanna ar fad ar aon mharc (75 mharc).

Tabhair faoi deara go bhfuil fo-ranna sna ceisteanna.

1. Sa léaráid thíos taispeántar gnólacht **Monaplachta** atá i gcothromaíocht.

- (a) (i) Déan cóip den léaráid i do fhreagarleabhar.
Scríobh amach gach ceann de na sé lipéad (seachas Q_1) ina iomláine.
- (ii) Táirgeann an gnólacht aschur Q_1 i gcothromaíocht.
Taispeáin ar do léaráid:
- an praghas a ghearrfar ar an aschur seo (úsáid lipéad P_1)
  - meánchostas táirgeachta an aschuir seo. (úsáid lipéad C_1)
- (30 marc)**
- (b) D'fhéadfadh fonn a bheith ar ghnólachtaí nua dul isteach i margadh monaplachta ach bíonn **bacainní ar iontráil** rompu.
- (i) Luaigh **trí** cinn de na bacainní seo.
- (ii) Scríobh nótaí gearra ar **gach** ceann díobh seo. **(21 mharc)**
- (c) Beidh ar Bhord Soláthair an Leictreachais (BSL) dul i ngleic le breis iomaíochta feasta agus b'fhéidir go ndéanfar é a phríobháidiú.
- (i) Mínigh an téarma a bhfuil líne faoi.
- (ii) Ainmnigh comhlacht **amháin** atá in iomaíocht faoi láthair le BSL i margadh soláthair an leictreachais bhaile.
- (iii) Dá ndéanfaí BSL a phríobháidiú, luaigh agus mínigh bealach amháin a rachadh an príobháidiú sin i bhfeidhm ar **dhá cheann** de na nithe seo a leanas:
- **tomhaltóirí** BSL;
  - **fostaithe** BSL;
  - **Rialtas na hÉireann**.
- (24 mharc)**

[75 mharc]

2. Taispeánann an t-eolas thíos an t-éileamh a mheastar a bheidh ar scáthanna fearthainne le linn Fhéile Cheoil Oxegen in 2011 agus an sceideal soláthair atá pleanáilte don fhéile.

Praghas €	Cainníocht a Éilítear (aonaid)	Cainníocht a Sholáthraítear (aonaid)
1.00	600	200
2.00	500	300
3.00	400	400
4.00	300	500
5.00	200	600

Bain úsáid as an eolas thuas agus as léaráid **amháin** (féadfaidh tú grafpháipéar a úsáid más mian leat) agus:

- (a) (i) Tarraing cuar éileamh an mhargaidh ar scáthanna fearthainne agus cuir lipéad air;
(ii) Tarraing cuar sholáthar an mhargaidh do na scáthanna fearthainne agus cuir lipéad air;
(iii) Taispeáin ar do léaráid:
- praghas cothromaíochta an mhargaidh ar na scáthanna fearthainne
  - cainníocht chothromaíochta an mhargaidh do na scáthanna fearthainne.
- (25 mharc)**
- (b) Is féidir go n-athródh cuar an éilimh **NÓ** cuar an tsoláthair le haghaidh scáthanna fearthainne ar dheis nó ar clé mar gheall ar na nithe seo a leanas:
- titim throm bháistí gan choinne le linn Fhéile Cheoil Oxegen;
  - briseadh anuas na príomhthrucaile soláthair atá ag iompar scáthanna fearthainne go dtí an fhéile.

Maidir le **gach** ceann de na nithe sin, freagair na **trí** cheist seo a leanas:

- (i) luaigh cé acu cuar an éilimh **nó** cuar an tsoláthair a athróidh;
(ii) luaigh cé acu ar dheis **nó** ar clé a athróidh an cuar a luann tú;
(iii) mínigh cén fáth ar athraigh an cuar sa treo a luann tú.
- (20 marc)**
- (c) Tá oscailt na stráicí nua mótarbhealaí idir Baile Átha Cliath agus cathracha eile na hÉireann tar éis dul i bhfeidhm ar an éileamh ar thaisteal traenach in Éirinn.
- (i) Tabhair breac-chuntas ar bhuntáiste eacnamaíoch **amháin** **NÓ** ar mhíbhuntáiste eacnamaíoch **amháin** a d'fhéadfadh an pobal a bhaint as na mótarbhealaí nua seo a bheith ann.
- (ii) Luaigh agus mínigh **dhá** bheart a d'fhéadfadh Iarnród Éireann a dhéanamh chun an t-éileamh ar a gcuid seirbhísí a mhéadú.
- (iii) Mínigh **dhá** bhuntáiste do gheilleagar na hÉireann a thiocfadh as méadú ar an úsáid a bhaintear as an gcóras iompair poiblí (a chuireann leithéidí Iarnród Éireann ar fáil) seachas iompar príobháideach.

(30 marc)

[75 mharc]

3. (a) Bíonn caipiteal ag teastáil ó mhiondíoltóir chun dul i mbun gnó. Ina theannta sin caithfidh miondíoltóir stoc a cheannach le díol, pá a íoc agus cíos ar áitreabh a íoc.
- Mínigh an téarma ‘caipiteal’ mar thoisic tháirgeachta.
  - Sainmhínigh na téarmaí **costais sheasta** agus **costais athraitheacha**.
  - Luaigh cé acu an sampla de chostas seasta nó de chostas athraitheach iad gach ceann de na **trí** chostas thuas a bhfuil líne fúthu.
- (25 mharc)**
- (b) Tá laghdú tar éis teacht ar leibhéal an phá san earnáil phoiblí agus san earnáil phríobháideach araon in Éirinn.
- Mínigh **gach** ceann de na téarmaí a bhfuil líne fúthu agus luaigh sampla **amháin** de phost i ngach earnáil díobh.
  - Déan plé ar **dhá** bhealach eacnamaíocha a bhféadfadh an titim i leibhéal an phá dul i bhfeidhm ar **gach** ceann de na nithe seo a leanas:
    - Gnólachtaí;
    - Cúrsaí airgeadais an Rialtais.
- (25 mharc)**
- (c) Sa Cháinainnéis a thug an Rialtas isteach i Nollaig 2010, laghdaíodh an t-íosphá náisiúnta ó €8.65 go dtí €7.65 san uair.
- Mínigh an téarma a bhfuil líne faoi.
  - Tabhair breac-chuntas ar **dhá** chúis eacnamaíocha, dar leat féin, ar laghdaíodh an t-íosphá náisiúnta.
  - Tabhair breac-chuntas ar **dhá** bhealach eacnamaíocha a bhféadfadh an laghdú seo dul i bhfeidhm ar lucht oibre na hÉireann.
- (25 mharc)**
[75 mharc]

4. Tugtar an t-eolas seo a leanas duit maidir le trádáil tíre.

Onnmhairí Sofheicthe € milliún	Allmhairí Sofheicthe € milliún	Comhardú na Trádála € milliún	Barrachas nó Easnamh
24,000	23,600	400	Barrachas

- (a)
- Mínigh na téarmaí ‘onnmhairí sofheicthe’ **agus** ‘allmhairí sofheicthe’ **agus** tabhair sampla **amháin** i ngach cás, agus tú ag tagairt d’Éirinn.
  - Má thagann méadú €600m ar leibhéal na n-allmhairí sofheicthe a luaitear thuas, ríomh an figiúr nua do Chomhardú na Trádála (taispeáin do chuid oibre).
  - Luaigh cé acu barrachas nó easnamh é an figiúr nua seo do Chomhhardú na Trádála agus mínigh do fhreagra.
- (25 mharc)**
- (b) Braitheann Éire ar an trádáil idirnáisiúnta toisc go bhfuil geilleagar beag oscailte aici.
- Mínigh an téarma a bhfuil líne faoi.
  - Luaigh agus mínigh **trí** chúis eacnamaíocha a gcaithfidh Éire gabháil trádáil a dhéanamh.
- (20 mharc)**
- (c) Sampla d’onnmhaire dhofheicthe is ea cuairteoirí ó thar lear a thagann chun na hÉireann.
- Mínigh an téarma a bhfuil líne faoi.
  - Luaigh agus mínigh **dhá** bhuntáiste do gheilleagar na hÉireann a thiocthadh as méadú ar líon na gcuariteoirí ó thar lear a thagann chun na hÉireann.
  - Luaigh agus mínigh **dhá** bheart a d’fhéadfadh Tionscal Turasoíreachta na hÉireann a dhéanamh chun cuairteoirí a mhealladh chun na hÉireann.
- (30 marc)**
[75 mharc]

5. (a) I Nollaig 2010 bhí €11.5m d'Easnamh ar an mBuiséad Reatha ag Rialtas na hÉireann, toisc gurbh é €36.9m Ioncam Reatha an Rialtais agus gurbh é €48.4m Caiteachas Reatha an Rialtais.
- (i) Mínigh **gach** ceann de na téarmaí a bhfuil líne fúthu.
  - (ii) Luaigh **dhá** shampla d'Ioncam Reatha an Rialtais agus **dhá** shampla de Chaiteachas Reatha an Rialtais.
- (25 mharc)**
- (b) Tá Rialtas na hÉireann ag smaoineamh ar mhuirir uisce a thabhairt isteach do theaghlaigh.
- (i) Tabhair breac-chuntas ar **dhá** chúis eacnamaíocha go dtabharfaí isteach na muirir seo.
  - (ii) Déan plé ar **dhá** bhealach eacnamaíocha a rachadh na muirir seo i bhfeidhm ar theaghlaigh.
- (20 marc)**
- (c) Tá Fiachas Náisiúnta na hÉireann mar chéatadán den OTN (*GDP*) ag méadú i gcónaí.
- (i) Mínigh an téarma a bhfuil líne faoi.
  - (ii) Cad dó a seasann na ceannlitreacha OTN?
  - (iii) Luaigh cúis **amháin** atá le Fiachas Náisiúnta na hÉireann a bheith ag méadú le déanaí.
  - (iv) Luaigh agus mínigh **dhá** mhíbhuntáiste eacnamaíocha a d'fhéadfadh a bheith mar thoradh ar an méadú seo ar Fhiachas Náisiúnta na hÉireann.
- (30 marc)**
- [75 mharc]**
6. (a) Insíonn 'Éifeacht an Iolraitheora' dúinn cén méadú a thiocfadh ar an Ioncam Náisiúnta tar éis méid áirithe airgid a instealladh sa gheilleagar (e.g. méadú ar chaiteachas an rialtais).
- (i) Mínigh an téarma a bhfuil líne faoi.
  - (ii) Tabhair breac-chuntas ar **dhá** bhealach eacnamaíocha a bhféadfadh instealladh airgid dul i bhfeidhm ar gheilleagar.
  - (iii) Tugtar an t-eolas seo a leanas:
Is é €600m an tIoncam Náisiúnta; is é 2 an tIolraitheoir; is é €20m an tInstealladh.
Ríomh leibhéal nua an Ioncaim Náisiúnta (taispeáin do chuid oibre).
- (25 mharc)**
- (b) Eascraíonn fadhbanna don mhargadh tithíochta in Éirinn as an titim san éileamh ar thithe cónaithe agus as 'na heastáit bhánaithe' (i.e. eastáit tithíochta neamhchríochnaithe) atá ann.
- (i) Luaigh agus mínigh **dhá** chúis atá leis an titim san éileamh ar thithe cónaithe.
  - (ii) Luaigh agus mínigh cúis **amháin** leis an bhfás ar líon 'na n-eastát bánaithe' seo.
  - (iii) Mol **dhá** bheart eacnamaíocha a d'fhéadfadh an Rialtas a dhéanamh maidir leis 'na heastáit bhánaithe' seo.
- (25 mharc)**
- (c) Tá Cónaidhm Thionscal na Foirgníochta (CIF i mBéarla) i bhfabhar méadú a dhéanamh ar chaiteachas Rialtas na hÉireann ar an mbonneagar. Bíonn deischostas ag baint le caiteachas den sórt seo, áfach.
- (i) Mínigh **gach** ceann de na téarmaí a bhfuil líne fúthu.
  - (ii) Luaigh **dhá** shampla de mhórtionscadail bhonneagair in Éirinn le déanaí.
  - (iii) Tabhair breac-chuntas ar buntáiste eacnamaíoch **amháin** a thiocfadh as leanúint ar aghaidh ag caitheamh airgid ar bhonneagar na hÉireann.
- (25 mharc)**
- [75 mharc]**

7. (a) Is cineál amháin airgid é airgeadra. Tá stór saibhris ar cheann de na feidhmeanna atá ag an airgead.
- (i) Mínigh **gach** ceann de na téarmaí a bhfuil líne fúthu.
- (ii) Luaigh agus mínigh **dhá** fheidhm eile atá ag an airgead.
- (iii) Luaigh sampla **amháin** d'airgead, seachas airgeadra. **(25 mharc)**
- (b) Táthar tar éis roinnt banc a náisiúnú agus tá roinnt banc eile tar éis a gcuid oibríochtaí in Éirinn a dhúnadh.
- (i) Mínigh an téarma a bhfuil líne faoi agus ainmnigh banc **amháin** a náisiúnaíodh.
- (ii) Déan plé ar bhealach eacnamaíoch **amháin** a bhféadfadh dúnadh bainc dul i bhfeidhm ar **gach** ceann díobh seo a leanas:
- Custaiméirí gnó;
  - Fostaithe an bhainc;
  - Scairshealbhóirí an bhainc.
- (25 mharc)**
- (c) (i) Dúirt an t-eacnamaí, John Maynard Keynes, go bhfuil thrí chineál cúise ag daoine lena gcuid maoinne a choimeád i bhfoirm airgid thirim:
- **Cúiseanna Idirbheartaíochta;**
  - **Cúiseanna Réamhchúramacha;**
  - **Cúiseanna Amhantracha.**
- Mínigh **gach** ceann de na cúiseanna thuasluaite.
- (ii) Bhí Keynes i bhfabhar le rialtas a bheith rannpháirteach sa gheilleagar. An aontaíonn tú le Keynes? Tabhair breac-chuntas ar chúis **amháin** le do fhreagra.
- (25 mharc)**
[75 mharc]
8. (a) In Aibreán 2011, rinne an POS (CSO i mBéarla) Daonáireamh ar chostas measta €60m.
- (i) Cad dó a seasann na ceannlitreacha POS?
- (ii) Mínigh cad is ciall leis an téarma a bhfuil líne faoi.
- (iii) Mínigh úsáid **amháin** a d'fhéadfadh **gach** ceann díobh seo a leanas a bhaint as an eolas a bhailítear:
- Gnó;
  - Rialtas áitiúil, i.e. do Chomhairle Contae / Chomhairle Baile áitiúil;
  - An Rialtas Láir.
- (25 mharc)**
- (b) Rinne Rialtas na hÉireann an aois scoir reachtúil a ardú ó 65 bliain go dtí 68 bliain.
- (i) Luaigh agus mínigh **cúis amháin** a thug ar Rialtas na hÉireann an aois scoir a ardú.
- (ii) Luaigh agus mínigh bealach eacnamaíoch **amháin** a bhféadfadh ardú san aois scoir dul i bhfeidhm ar **gach** ceann díobh seo a leanas:
- Margadh saothair na hÉireann;
  - Caiteachas tomhaltóirí.
- (20 marc)**
- (c) Tá Rialtas na hÉireann ag caitheamh airgid i gcónaí ar chúnamh airgid, chun forbairt eacnamaíoch a mhaoiniú i dtíortha i mbéal forbartha, cé go bhfuil laghdú déanta air seo.
- (i) Mínigh an téarma a bhfuil líne faoi.
- (ii) Luaigh agus mínigh **dhá** bhealach eacnamaíoch a bhféadfadh an **laghdú** seo ar an gcúnamh airgeadais dul i bhfeidhm ar na saoránaigh i dtíortha i mbéal forbartha.
- (iii) Tabhair breac-chuntas ar **dhá** bheart a d'fhéadfadh **rialtais na dtíortha i mbéal forbartha** a dhéanamh chun feabhas a chur ar chaighdeán maireachtála a gcuid saoránach.
- (30 marc)**
[75 mharc]

Leathanach Bán

Leathanach Bán

Leathanach Bán

Leathanach Bán